

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНИЙ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ КУЛЬТОСВІТНИХ ЗАКЛАДІВ

*Слухаємо та записуємо
музику П. І. Чайковського*

(ЗБІРКА ОДНОГОЛОСНИХ ДИКТАНТІВ)

Харків 2001 рік

*Упорядники: Сотникова Л. О., Дюміна Г. В., Верба О. О.,
викладачі ДШМ№ 2 ім. П. Чайковського, м. Харків.*

*Збірку рекомендовано обласним навчально-методичним
центром підвищення кваліфікації працівників культосвітніх
закладів для викладачів вищих навчальних закладів I-II рівнів
акредитації, державних початкових спеціалізованих
навчальних закладів мистецтв (шкіл естетичного виховання)
як навчально-методичний посібник.*

*Рецензенти: Смаглій Г. А., викладач-методист
Харківського музичного училища ім. Б. М. Лятошинського;
Борисевич Ж. В., методист вищої категорії ОНМЦ.*

Відповідальна за випуск: Борисевич Ж. В.

«Я бажав би усіма силами душі, щоб музика моя розповсюджувалась, щоб збільшувалась кількість людей, які б любили її та знаходили в ній втіху та підтримку.»

(П. І. Чайковський)

Відомо, що музичний диктант — одна з найскладніших форм роботи у курсі сольфеджіо. Є багато літератури, що присвячена методиці запису диктанту, але найважче — зробити цей вид слухової роботи цікавим та захоплюючим для дітей. Саме тому мелодії, над якими працюватимуть учні, повинні мати не тільки суто конструктивне значення, але й нести високу художню цінність. Це підвищує ефективність пам'яті, збагачує інтонаційний досвід учнів. З психологічної точки зору процес сприйняття, осмислення та запису мелодії полегшується, якщо мелодія знайома учням, або складається з інтонацій, стилістично близьких та доступних дітям.

До пропонованої збірки диктантів увійшли фрагменти з творів П. І. Чайковського, чие ім'я носить наша школа. Ця збірка є частиною багаторічної всебічної роботи викладачів ДШМ № 2 по вивченню та пропаганді творчості геніального композитора. Вже традицією стали щорічні весняні концерти «Пам'яті П. І. Чайковського»; його твори обов'язково входять до репертуару солістів, хору, інструментального та хореографічного ансамблів школи.

Ім'я П. І. Чайковського відомо, насамперед, як ім'я видатного мелодіста. Серед необмеженого океану чарівних мелодій опер, балетів, вокальної та інструментальної музики композитора широко відома та популярна серед слухачів лише невелика частка цієї мелодичної скарбниці. Як правило, це теми з балетів «Лускунчик», «Спляча красуня», деякі теми з циклу «Пори року» та інші. Але є багато мелодій, що незаслужено залишаються поза увагою слухачів.

Це пов'язано з тим, що коло творів Чайковського, що вивчаються у шкільному курсі музичної літератури, досить обмежене. Нажаль, це стосується і репертуару багатьох виконавців. Мета цієї збірки диктантів — не тільки сприяти розвитку пам'яті та слуху учнів, але й розширити їхній світогляд, познайомити з неосяжним світом мелодій видатного композитора.

Матеріал посібника розподіляється на 9 тематичних розділів, відповідно навчальній програмі з сольфеджіо.

- 1. Розмір 2/4, 3/4. Поступінний рух. Стійкі та ввідні звуки.*
- 2. Види мінору.*
- 3. Інтервали. Стрибки у мелодії.*
- 4. Ритмічні труднощі.*
- 5. Секвенція.*
- 6. Рух мелодії по акордових звуках.*
- 7. Гармонічний мажор.*
- 8. Хроматизми, альтерація.*
- 9. Відхилення, модуляції*

У зв'язку зі специфікою збірки (мелодії одного композитора) достатньо важко було дотримуватись принципу загального поступінного ускладнення музичного матеріалу. Але у середині кожного розділу цей принцип послідовно виконується.

1. Розмір. Поступінний рух.
Стійкі та ввідні звуки.

1 Allegro

Симфонія №2

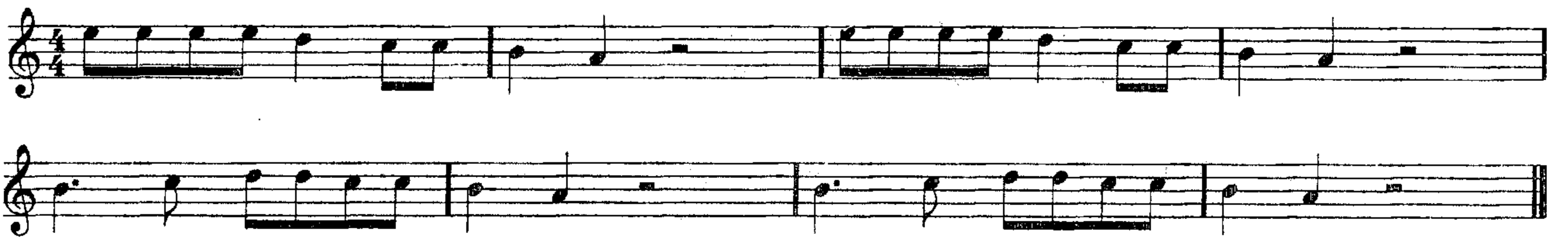
2 Allegro

Симфонія №4

3 Allegro

Симфонія №4

4 Moderato

Сюїта №1

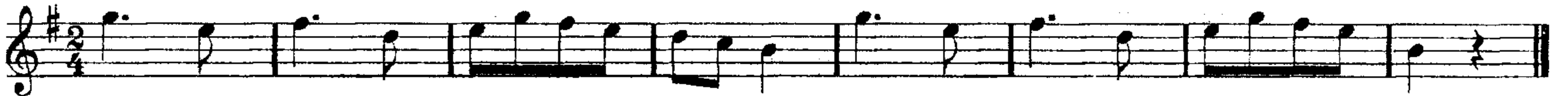
5 Allegro

Серенада для струнного оркестру

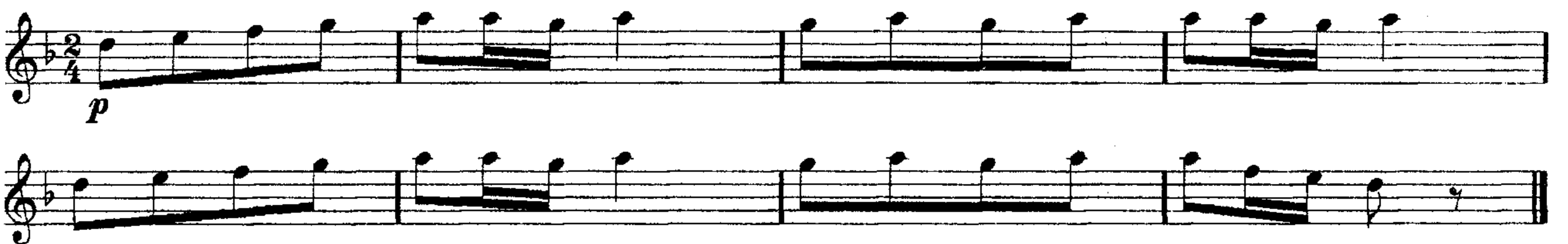
6 Allegro

Велика соната для фортепіано

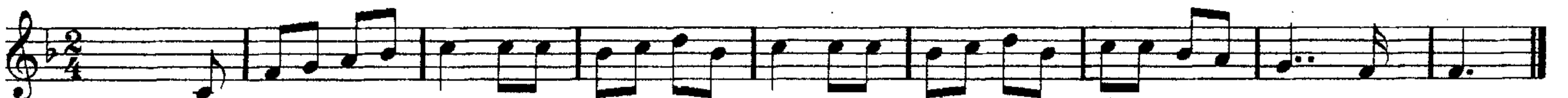
7 Allegro vivace

“Спомин про Флоренцію”

8 Помірно

“Орлеанська діва”

9 Легко

“Вальс сніжинок”

10 Повільно

“Бабуся та онучок”

11 В темпі вальсу

“Спляча красуня”

12 Allegretto

“Флорентійська пісня”

2. Види мінору.

13 Помірно швидко

“Пісня циганки”

14 Помірно швидко

“Дитяча пісня”

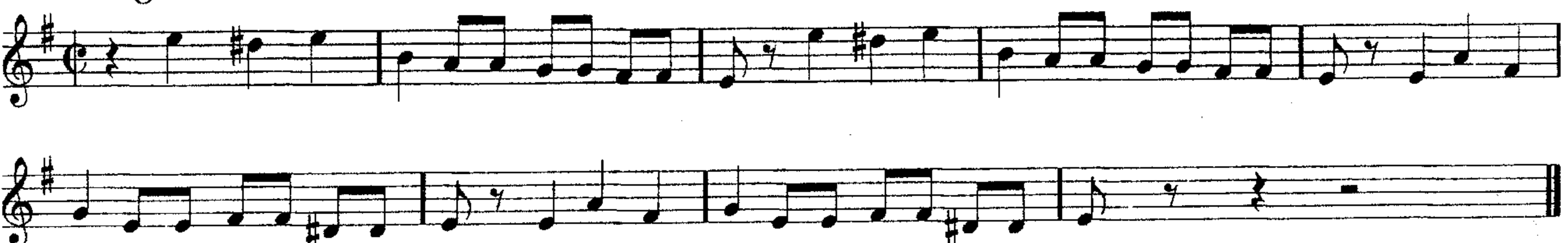
15 Moderato

“У церкві”

16 Allegro vivace

Симфонія №5

17 Allegro

Симфонія №1

18 Повільно

“Колискова в бурю”

19 Allegro

“Лебедине озеро”

20 Помірно швидко

“Пам’яті великого митця”

21 Andantino

Симфонія №4

3. Інтервали. Стрибки в мелодії.

22 Помірно

“Євгеній Онсгін”

23 Жваво

“Камаринська”

24 Allegro

“1812 рік”

25 Andante sostenuto

Симфонія №2

26 Швидко

“Весна”

Musical score for exercise 26, titled "Весна". It consists of two staves of music in G major and 3/4 time. The first staff begins with a *mf* dynamic marking, and the second staff begins with a *f* dynamic marking. The piece concludes with a double bar line.

27 Не дуже швидко

“Євгеній Онегін”

Musical score for exercise 27, titled "Євгеній Онегін". It consists of two staves of music in G major and 2/4 time. The first staff begins with a *f* dynamic marking. The piece concludes with a double bar line.

28 Allegro

“Нова лялька”

Musical score for exercise 28, titled "Нова лялька". It consists of one staff of music in G major and 3/8 time. The piece concludes with a double bar line.

29 Andante

“Шарманщик співає”

Musical score for exercise 29, titled "Шарманщик співає". It consists of two staves of music in G major and 3/4 time. The piece concludes with a double bar line.

30 Стримано

“Осінь”

Musical score for exercise 30, titled "Осінь". It consists of two staves of music in G major and 3/4 time. The piece concludes with a double bar line.

31 Andante

“Листок з альбому”

Musical score for exercise 31, titled "Листок з альбому". It consists of two staves of music in G major and 2/4 time. The piece concludes with a double bar line.

32 Швидко

“Євгеній Онегін”

Musical score for exercise 32, titled "Євгеній Онегін". It consists of two staves of music in G major and 3/4 time. The piece concludes with a double bar line.

33 Спокійно

“Ніжні докори”

Musical score for exercise 33, titled "Ніжні докори". It consists of two staves of music in G major and 2/4 time. The piece concludes with a double bar line.

34 Швидко

Вальс

35 Швидко

Вальс

36 Не дуже швидко

Мазурка

37 Швидко

“Євгеній Онегін”

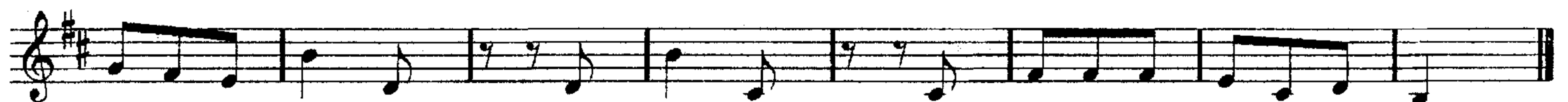
38 Allegro

“Моцартіана”

39 Помірно

“Серед шумного балу”

40 Molto moderato

“Німецька пісенька”

4. Ритмічні труднощі.

41 Не поспішаючи

“Лебедине озеро”

42 Помірно

“Юланта”

43 Allegro

Концерт для скрипки з оркестром

44 Allegro

“Російський танок”

45 Andante

Концерт для скрипки з оркестром

46 Molto moderato

“Старовинна французька пісенька”

47 Moderato

“Італійська пісенька”

48 Швидко

“Пікова дама”

49 Moderato

Сюїта №1

50 Andante

Серенада для струнного оркестру

51 Moderato

Квартет №2

52 Allegretto

Симфонія №2

53 Досить швидко

“Неаполітанська пісенька”

54 Moderato

“Черевички”

55 Повільно

“Пікова дама”

56 Allegro

Сюїта №2

57 Жваво

“Пікова дама”

58 Allegro

“Пісня косаря”

59 Allegro non troppo

Мазурка

60 Moderato

“Лускунчик”

61 Помірно

“Солодка мрія”

62 Швидко

“Пікова дама”

63 Andante cantabile

“Баркарола”

64 Жваво

“Євгеній Онегін”

65 Швидко

“Жнива”

66 Tempo di Valse

“Лускунчик”

67 Tempo di Valse

“Святки”

6. Рух мелодії по акордових звуках.

68 Помірно швидко

“Євгеній Онегін”

69 Tempo di Valse

“Лускунчик”

70 Andante

“Шарманщик співає”

71 Дуже помірно

“Німецька пісенька”

72 Tempo di Mazurka

Мазурка

73 Помірно

“Не вір, мій друже”

74 Tempo di Trepak

“Лускунчик”

75 Moderato assai

“Італійська пісенька”

76 Tempo di Valse

“Святки”

7. Гармонічний мажор.

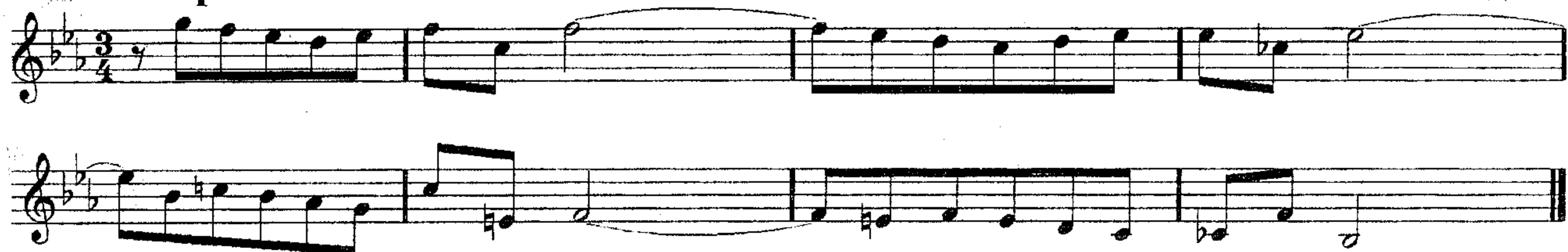
77 Cantabile

Квартет №3

78 Помірно

“Мелодія”

79 Andantino

Концерт для фортепіано з оркестром №1

80 Allegro

“Нова лялька”

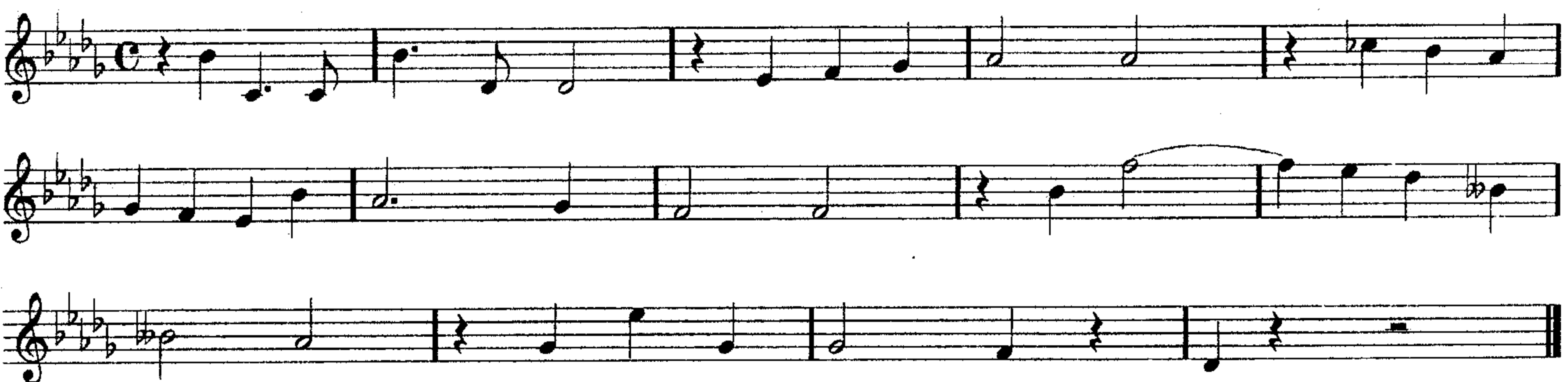
81 Moderato

“Няньчина казка”

82 Неспокійно

“Ні, тільки той, хто знав”

83 Не дуже повільно

“Євгеній Онєгін”

Exercise 83 is written in bass clef with a 3/2 time signature. It consists of three staves of music. The first two staves show a steady eighth-note pattern. The third staff features a melodic line with a slur and a fermata over the final notes.

84 Досить вільно

“Сльоза тремтить”

Exercise 84 is written in bass clef with a common time signature. It consists of three staves of music. The first two staves feature a slow, steady eighth-note pattern. The third staff has a melodic line with a slur and a fermata over the final notes.

85 *Espressivo*

“Ромео та Джульєтта”

Exercise 85 is written in treble clef with a common time signature. It consists of two staves of music. The first staff shows a melodic line with a slur. The second staff continues the melodic line with a slur and a fermata over the final notes.

8. Хроматизми, альтерація.

86 *Andante cantabile*

“Баркарола”

Exercise 86 is written in treble clef with a common time signature. It consists of one staff of music. The melody features a chromatic scale with a *cresc.* marking.

87 *Tempo di Valse*

“Спляча красуня”

Exercise 87 is written in treble clef with a 3/4 time signature. It consists of two staves of music. The first staff shows a waltz-like melody. The second staff continues the melody with a slur and a fermata over the final notes.

88 Досить швидко

“Мій садочок”

Exercise 88 is written in treble clef with a common time signature. It consists of three staves of music. The first staff shows a waltz-like melody. The second and third staves show first and second endings, respectively, with first ending numbers '1.' and '2.' above the staves.

89 Помірно швидко

“Черевички”

90 Cantabile

Серенада для струнного оркестру

91 Помірно

“Євгеній Онєгін”

92 Allegro

Симфонія №5

93 Помірно

“Марш дерев’яних солдатиків”

94 Andantino

Сюїта №1

95 Andante con moto

Сюїта для симфонічного оркестру №3

97 Andante doloroso

“Осіння пісня”

9. Відхилення, модуляції

98 Moderato

Полька

99 Поволі

З музики до драми “Снігуронька”

100 Vivacissimo

Сюїта №2

101 Allegretto

“Пролісок”

102 Помірно скоро

“Хотів би в єдине слово”

103 Moderato

“Марш дерев’яних солдатиків”

pp

104 Allegro assai

Вальс

p

105 Тихо

“Ранкова молитва”

p

106 Allegro moderato

“На трійці”

p

107 Не швидко, велично

Симфонія №5

p

108 Moderato

Варіації на тему рококо

p

109 Andante

“Пікова дама”

Two staves of musical notation for exercise 109. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). The melody consists of eighth and quarter notes with some rests. The second staff continues the melody with similar rhythmic values and includes a fermata over the final note.

110 Весело, не поспішаючи

Симфонія №1

Two staves of musical notation for exercise 110. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (Bb, Eb), and a common time signature (C). The melody is characterized by eighth and quarter notes. The second staff continues the melody and ends with a fermata.

111 Moderato

“Біля каміну”

Two staves of musical notation for exercise 111. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F#, C#), and a 3/4 time signature. The melody features eighth and quarter notes. The second staff continues the melody with similar rhythmic values.

Закрите акціонерне товариство "ІНТЕХКОМ"

✉ 61050 м. Харків, Красношкільна набережна, 2,10 пов., оф. 5
☎ (0572) 21-86-87,20-98-07